Rimaszombat, 1883. márczius 11. 10. szám. Negyedik évfolyam.

Szerkesztőségi iroda: Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak viszsza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . . 2 frt.
Negyed évre . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal: R.-szombat, Losonczi-uteza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj: Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . 5 kr. **Bélyegdíj:** minden beiktatás után . . 30 kr.

Nyilttér: Egy sor . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczi-uteza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetesek legczélszerübben postautalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1883. márczius 11.

Alig van nemzet, mely hasonló népesség mellett, annyi jelest tudna felmutatni, mint a magyar; olyan pedig egy sincs, melynek történelme változatosabb, élete küzdelemmel teljesebb s honszerelme nagyobb megpróbáltatásoknak lett volna kitéve, mint a magyarnak. Ez az oka, hogy most, ha hazánk történelmét forgatjuk, — mindenik lapján találkozunk oly kimagasló alakokkal, kiknek bár látható emléke nincs, de örökké itt élnek a szivben, s az önfeláldozás, melylyel nemzetünk érdekében — saját magukkal nem gondolva — munkálkodtak, vonzó példa gyanánt jelen meg előttünk, a maga egész nagyságában.

Innen magyarázható azon lázas tevékenység, mely ezen alakokat látható jegyekkel is megakarja örökiteni; mert hiszen hazánk határában nincs kő, nincs patak, nincs völgy vagy síkság, mely nagy tettekről beszélni képes nem lenne az utókornak s füleinkbe ne sugná: „a haza minden előtt.“

Mi is meghajlunk e magasztos tények és alakok nagysága előtt, mi is tudunk lelkesülni példájukon, tőlük tanultuk szeretni a hazát s tenni tehetségünk szerint annak érdekében; — mi is örülni fogunk azon, ha minden történeti nevezetességü hely megjelölve, történelmünknek minden kimagasló alaka érczbeöntve fog ragyogni előttünk, hogy az uj ezredév felderülő hajnala e ragyogó emlékekre hinthesse sugarát; hanem szerintünk a vasat megemészti a rozsda, az emlékeket eltakarja az idők moha s bárha a külföld előtt hirdetni fogják is egy pár századon át a magyar nemzet valódi nagyságát; mindazáltal kétségbe vonjuk, hogy a harmadik ezredév hajnalát üdvözölhessék.

Szerintünk sokkal hasznosabb s a hazára nézve maradandóbb becsü áldozatokat tesznek azok, kik élő szobrokkal segitenek benépesiteni a hazának itt-ott puszta tereit. Hiszen tudjuk, hogy Bukovinában százezerek vannak szétszórva, kiket vér, nyelv s haza velünk egyesitenek; kiknek keblében velünk együtt ugyanazon hazáért dobog a sziv, kik az idegen nepek oczeánjában nemzetükhöz hívek maradtak.

Ezek lesznek azon élőemlékek, melyeket nem fog elseperni sem idő, sem vész; s a kik velünk együtt, — ha körünkbe érkeznek szerencsésen, — vállvetett buzgalommal munkálhatják a hon javát. Ezért üdvözöljük mi őszinte örömmel azokat, kik bukovinai testvéreink hazatelepitésének érdekében munkálkodnak, valamint azokat, kik e nemes czél megvalósitására áldozatokat hoznak.

Azon történeti nevezetességü pontok között, melyekre feljebb hivatkoztunk, alig van fényesebb, mint azon emlék, mely bennünket a márczius 15-hez csatol s e fénylő pontnak maradandó emléke leend azon több, mint 1000 székely-testvér, kik vándorbottal kezükben várnak segélyünkre, hogy az ősi hazába visszatérhessenek. S ha a szükséges 20000 frt együtt leend ama emlékezetes napra, akkor bizonyára a márczius 15-ét legméltóbban ünnepelheti meg mindenki, — ki hazáját igazán szereti s hazánk történelmének e fénypontja nem hideg márványra vagy érczre, de élő és munkás honfiakra fogja vetni sugarát, mindaddig mig e földön magyar leend.

Ad patres conscriptos!

Az első megyebizottsági közgyülés folyó hó 20-án leend Rimaszombat városában. — Azok, kik a székhely feletti küzdelmet figyelemmel kisérték: meggyőződhettek a felől, hogy Rimaszombat a kérdés felvetése előtt is meg volt elégedve azzal, mivel birt, s nem igyekezett sem nyiltan, sem pedig titkon megzavarni a statusquo-t, s a kebelében és vidékén élő megyebizottsági tagok, — ha csak legyőzhetlen akadály nem gátolta őket, mindannyiszor tömegesen vettek részt a megyeközönségét közelebbről érdeklő országos vagy megyei érdekek felett kitüzött tanácskozásokban.

Azonban a megyének békéjét — báresak kis időre, — a közigazgatási hivatalok permanenssé válása, s a folytonos költözködés és az ezzel járó kellemetlenségek — a gyülések alkalmával — rendesen megakasztották a közigazgatási ügyek rendszeres keresztülvitelét, — mi arra birta a belügyminisztert, hogy e két székhely közül az egyiket vagy másikat, de választania kell a megye közönségének.

Tudjuk, mily vihart idézett elő e tudtunk nélkül kiadott leirat megyeszerte; láttuk, hogy egyesek mint szitották a parcziális érdekek előtérbe tolása folytán némely megyebizottsági tagoknak szenvedélyét, mig végre a megye többsége Rimaszombatot, — mely eddig is székhelye volt a megyének, — a megyegyüléseknek is székhelyévé választotta.

Azonban mint a termékenyitő vihar után üdébb lesz a lég, zöldebb a virány, bájolóbb a pacsirta dala, s kellemesebbé válik a napsugár: ugy csillapultak le a szenvedélynek hullámai a kellemetlen kérdésnek, alkotmányos uton eszközölt végmegoldása után. Napirendre tért felette győző és legyőzött, mert mindkét pártot megnyugtatta az öntudat, hogy tagjait kevés kivétellel a közügy iránt való lelkesültség s a tiszta meggyőződés vezette.

És épen azért, mert igy állnak a viszonyok, reményteljesen nézünk márczius 20-ika elé, hogy ekkor a volt két tábor vezéreit és közkatonáit testvéri szeretettel egyesülve a közügy zászlója alatt az uj székhelyen üdvözölhetjük; mit annyival inkább hiszünk és tudunk, mert e megyebizottsági közgyülésen sok oly fontos tárgy vár elintézésre, melyek megyénket, mint Magyarország egyik tekintelyes részét érdeklik, vagy pedig megyénk belügyeire vonatkoznak.

Az elsőkhöz tartoznak: a belügyminiszterium rendelete a panszláv sajtó fékezése tárgyában; Győrmegyének átirata a „Szlávia“ biztositó társulat kitiltása iránt; Sárosmegyének átirata a magyarosodás és népnevelés ügyében; Udvarhelymegye átirata a vadházasságok s más társadalmi bajok orvoslása végett; Somogymegye átirata a hitelviszonyok szabályozása és javitása érdekében. Budapest főváros közönségének körlevele a szabadságszobor ügyében; Sárosmegyének átirata a kivándorlás megakadályozása tárgyában; Hódmezővásárhely városa közönségének átirata a „Csángók“ hazatelepitése végett stb. stb. A második osztályba sorozandó: a belügyminiszter leirata a megyei székhely kérdésében s ennek ünnepélyes kihirdetése; a megyei inséges-, magtári-, birsági-, nemzeti-, katona-beszállásolási- és gyógy-alapoknak, továbbá a közigazgatási-, kórházi-, házipénztári-, árvagyámi, stb. számadásokról szóló jelentések tudomásul vétele és a mérleg jóváhagyása, végre a gyámi pénztári mérlegek megvizsgálása.

Ime ezek lesznek a megyebizottsági közgyülésnek fontosabb tárgyai; s épen azért, mert ezek megyénknek minden s a közjó iránt lelkesedni s a közjó érdekében hatni tudó polgárára tartoznak, hiszszük, hogy azokat is üdvözölhetjük Rimaszombatban.

TÁRCZA.

Vázlatok a pálmák ismertetéséhez.

(Folytatás és vége.)

E pálma fajjal közel rokon továbbá, az ugyanazon nembeli: közönséges ernyős pálma. Corypha umbraculifera, L. leginkább Keletindiában honos, az előbbenitől annyiban különbözik, hogy jóval nagyobb, tenyeres-szárnyason hasogatott leveleinek lemeze 50—60 cm. hosszu, 45 cm. széles, s árhegyes töviseinek hasitéka közül a szálcsák nem hullanak le, hanem állandóan megmaradnak; virágtorzsái közel egy méternyi hosszuk s a törzs tetején merőn egyenest állók, termési háromszor oly nagyok mint a kerek leveles ernyős pálmáéi. A Malabárok ezen pálma leveleit használják papiros gyanánt, s azokra vasvesszőkkel irnak, a mennyiben talán a palairont — Grifli — nem ismerik, vagy az a czélnak meg sem felelne. Törzse, silányabb minőségü ságót nyujt, levél rügyei pedig főzeléket szolgáltatnak. Virágtorzsáinak kifacsart nedve hánytató-szernek s nyálkás gyökérrostjai gyógyczélokra alkalmaztatnak.

S ezzel talán be is fejezhetném vázlataimat, a mennyiben könnyen megeshetik, hogy a legyező pálmák árnyékában képzelt ezen időzésünk, egy vagy más szives olvasómra nézve talán unalmasá vagy talán terhessé is vált; mindamellett, eltekintve ettől, egy-két a maga nemében különlegességet még sem hagyhatok emlitetlenül. Ilyen: a Chamaerops excelsa Fortunei néven ismeretes törpe pálma, mely kiválólag szobai tenyésztésre igen alkalmas, s a a fent leirt második fajjal egy és ugyanazon nemhez tartozik. Ennek két három leveles példányait az erfurti kereskedelmi s mükertészek 35, s a több leveleseket 45—80 kron számitják, hanem azért Bécsben, Budapesten és gróf Zichy Ferencz vedrődi uradalma főkertészénél is kaphatók. Hasonlónak mondhatni:

a Loidicea Sechelarum, Labil, más néven Cocos maldivica, Gmel, név alatt az äthiopiai szigeteken termő fajt, mely azért ritkitja párját, mivel nagy, 40—50 cm. hosszu, és 10—12 kilo sulyos csontár terméseit, a tenger habjai, nagyon távol eső szárazföldre, de leginkább a maledivi koralszigetekre sodortatva dobták partra, s innen van, hogy igen sokáig bizonytalanságban voltak magok a természetbuvárok is valódi hazája felül, és egyszerüen maledivi diónak mondták. A bele ezen diónak a kelet indiaiak előtt igen becses és hatásos gyógyszernek van elismerve, csontárja pedig a régi időben olyan értékes volt, hogy II. Rudolf császár, egy abból esztergályozott serleget, nem kevesebb, mint négyezer talléron vett meg.

A déli Amerikában termő:

Mauritia flexuosa, L. fil. méltán sorozható a két előbbihez, miután az Orinoco vidékén lakó indiánokra nézve csaknem oly nagy fontosságu, meglehet sokkal becsesebb, mint Obernyik gyöngy-halászára a tengerből kiálló ama szirtek, melyekről ennek leánya Zaphira mondta: „kopár, éles kődarabok azok, de atyám és társai előtt igen fontosak. Ott tanyáznak legnagyobb számmal a gyöngycsigák, — s azon helyek, gyöngypadoknak neveztetnek.“ Ilyen gyöngypadoknak, illetőleg élelem- és kereset-forrása ama néptörzsnek a szóban levő pálma, és pedig, nem csupán törzsének liszttartalmas vőgye, hanem kitünő pálmabort nyujtása és egyéb müipar és gazdászati czélokra való használhatóságánál fogva is, hogy a különlegesnek jelzett fajokon átessünk, végre:

a Pilophora testicularis-ról, Jacq. kell még megemlékeznem. Ez a guianai tengeröböl közelében fekvő mocsáros erdőkben terem, rendkivül nagy, hosszukás, osztatlan vagy szabálytalanul-beszakadozott leveleivel válik feltünővé; rendesen három, ritkán két vagy egy rekeszes csontár gyümölcse, vékony, kérgesedő, visszás-tojásdad, csaknem három élü, mintegy 5 cm. hosszu csontburokba — putamen — rejlik és az abban levő igen kemény, szarunemü fehérnyés mag, évek óta, növényi elefántcsont, — vegeta bilisches Elfenbein — név alatt szállittatik be Európába, hol az esztergályosok leginkább sétabotokra fejgombnak, de más kisebbszerü eszterga munkákra is feldolgozzák.

Linné, a pálmák összes nemeit és fajaikat, nemi rendszerébe a porszálak számának megfelelő osztályok szerint, nem vette fel, miután igy a természetes összefüggés és rokonság igen szétszaggatottá vált volna, minthogy némely nem és fajai a hatodik, más a 21. és ismét mások, a 22. és 23. osztályába tartoznak; a minek elmellőzhetése végett növénytani nagy munkájában, végül, egy önálló külön függeléket adott és abban valamennyi általa ismert pálmát rendszeresen ismertetett s irt le. Később azonban az őtet tulélt természetvizsgálók és irók a megfelelő osztályokba sorozták be, sőt Sprengel, több nemeit a 13-dik osztályba foglalta, melyek ott, miután többnyire özvegy, vagy nős-özvegy viráguak, egy általában nincsenek a magok helyén.

A türelmében, ki nem fárasztott nyájas olvasó, méltán és jogosan kérdezhetné ezeknek utánna, melyek is hát azon pálma fajok, melyeket kiválóan szobákban való mivelésre ajánlhatni? S ha ezen kérdésre nem válaszolnék, meg nem bocsátható mulasztás vádja terhelne; már pedig azt elviselnem nagyon zokon esnék: azért is közleményem záradékaul, idejegyzem mind azon fajok neveit, melyek e végre legalkalmasabbak, ilyenek:

az Areca lutescens, Chamaedorea concolor, Chamaerops excelsa, Cocos Romanzoffiana, Corypha australis, Latania borbonica, Pritchardia filimentosa; e hét faj az, melyet szobai tenyésztésre leginkább ajánlhatok. **Kunszt János.**

kik a statusquo fentartása mellett tiszta meggyőződésből harczoltak; mert hiszen a magán és partialis érdekeknek be kell olvadniok az egészbe, s amazok csak akkor nyerhetnek normalis megoldást és lehetnek teljesen kielégitve, ha a közérdek helyes megoldást nyert, — ez pedig csak akkor és akként érhető el, ha félretéve minden ellenszenvet, jóakarattal sorakozunk zászlója alá.

S ha oly őszinte jóakarattal s a közügy iránt melegen érdeklődő szándékkal fognak a megyei bizottsági tagok körünkben megjelenni, a mily őszinte baráti, sőt testvéri szeretettel várakozunk reájok: akkor nemcsak közügyeink fognak az örvendetes fejlődésben tovább gyarapodni, de mindennemű más érdekek is, melyek megyénk egyes vidékeit érdeklik csupán, közmegelégedéssel fognak mególdatni.

Félévi jelentés.

A közigazgatási bizottságban képviselt közigazgatási ágak előadóinak havi jelentése nyomán.

III. Kir. tanfelügyelő hatáskörében.

Iskolával nem biró községünk van 29, melyeknek tankötelesei azonban többnyire akadály nélkül látogathatják a szomszéd községek iskoláit. G.-N.-Hnilecz képez e tekintetben kivételt, hol a tőszomszédban levő Sz.-N.-Hnilecz község iskoláját tultömöttsége miatt 173 gömörmegyei tankötelesünk nem látogathatja. A telepitvényes község kizárólagos földbirtokosával a hozzájárulás tárgyában meginditott tárgyalások mindekkoráig nem vezettek eredményre.

Szintugy folynak a tárgyalások egy Sztárnyán állitandó községi iskola ügyében, mivel az ide tartozó 72 tankötelesnek csak fele látogatja a Tornallyai és Sajógömöri iskolákat.

Uj magyar-német tannyelvü iskolát nyitott az első magyar papirgyár részvénytársulat nagyszlabosi telepén s megnyittatott a tiszolczi magyar tannyelvü állami iskola is egy tanerő mellett 53 tanulóval. A szervezett segédtanitói állomás betöltése legközelebb várható. Az agyagipartanmühelylyel kapcsolatban Rimaszombat városa által kért fiu polgáriiskola ügye csak a kérvényezés stádiumában van, ellenben a Dobsina városa által kérelmezett ipari irányu felső leányiskola remélhetőleg a legközelebbi tanévre már fel fog állittatni.

A felekezeti és közigazgatási bizottság közvetlen hatásköréhez tartozó községi iskolák közül emlitésre méltó változások nem fordultak elő. Intézkedés történt, hogy azon 25 község, mely a népiskolai törvény 38. §-a értelmében községi iskolai alappal bir, ezt szabályszerüen kezelje s évenként elszámolja.

Azon városaink, hol nagyobb számu iparos tanulók találtatnak, azoknak megfelelő szakoktatásáról eddig is gondoskodtak s a dobsinai és rimaszombati ipariskolákat eddig is évenkint közel 200 iparos tanuló sikerrel latogatja. — Mihelyt ezen iskolák ujjá szervezésére vonatkozó 23439 sz. alatti szabályrendelet tudomásunkra jutott, megbiztuk kir. tanfelügyelőnket a rimaszombati és dobsinai iparos tanulók iskoláinak ezen kiadott tanterv szerinti szervezése, a többi városokban pedig hasonló iskolák életbeléptetésével. — A rimaszombati ipartanodai bizottság egész mérvében fogadta el már ez évre a szervezetet, Dobsinán folyamatban vannak a tárgyalások, Jolsva és Nagyrőcze megalakitotta az ipartanodai bizottságot, melyek 3—3 tanitó alkalmazása mellett az iparos tanulók szabályszerü oktatását már meg is kezdték, mi annál is inkább méltánylandó, mivel ezen két városban szintugy mint Csetneken és Putnokon, hol a tárgyalások most folynak, az iparos tanulók száma 40—50-nél többre nem rug.

Rozsnyón legszámosabb az iparos osztály s ezen városra nézve elodázhatlan szükség, hogy polgárai legnagyobb részét tevő iparos osztálya czélszerü kiképeztetéséről jókor gondoskodjék. A kir. tanfelügyelő által tett ismételt fölhivásunk eredményéről azonban ez ideig nincs tudomásunk. A késedelem magyarázatát találjuk abban, hogy ily iskola életbeléptetésére szükséges fedezetet nehéz oly városban előteremteni, melynek lakossága már is 32%-nyi községi adóval megvan terhelve. Mivel azonban az iparos tanulók száma ezen városban állandóan másfél száz körül van: fontos állami érdeknek is tartjuk ezen helyen az iparoktatásról való gondoskodást. E tekintetben nem mulaszthatjuk el a szükséges lépéseket megtenni, midőn a városi hatóság az ipartanodai bizottságot megalakitotta s költségvetését elkészitette.

Az iparos tanulók oktatására berendezett négy iskolán kivül szép sikerrel müködik a gömörmegyei háziipart és iparoktatást terjesztő egyesület támogatásával életbe léptetett dobsinai kőcsiszoló és rimaszombati műfaragászati tanmühely is, mely utóbbi mellett iparos segédek számára is 4 évtől fogva tovább képző tanfolyam szerveztetett s ezt jelenleg 26 segéd látogatja.

A magyar nyelv tanitás ügyére már az 1879. évi XVIII. t. cz. szentesitése előtt is kiváló gondot forditottunk. Ezen tantárgy valamennyi iskolában tanittatik, a nem magyar ajku népiskolák felében pedig némely tantárgynál tanitási nyelvül is használtatik. A tanitók versenyzésének felköltését nagyban mozditja elő a törvényhatóság azon böles intézkedése, hogy két évenkint a megyei nemzeti alapból melynek tőkéje ez idő szerint 5500 frt, az e téren kitünt tanitókat jutalmazza s az iskolákat a magas miniszterium által kiadott vezér- s a szegénysorsu tanulók használatára magyar olvasó és gyakorló könyvekkel látja el. Igy ez évben is forditott 16 tanitó jutalmazására 620 frtot s a kiosztott 232 frt 66 kr. értékben 1035 db magyar tankönyvet. A magyar nyelv tanitás előmozditására a közönség is hova-tovább nagyobb áldozatot hoz s e tekintetben örvendetesen emelkedik azon tanügybarátok száma, kik ugy a tanulók jutalmazására mint olvasókönyvekkel való ellátására készséggel áldoznak, kivánatos azonban, hogy az iskolaszékek az előirt tanterv követését szigoruan ellenőrizzék, mivel iskoláink egy részben a kir. tanfelügyelő személyes utbaigazitás s tájékoztató vezérkönyvei daczára kipótolhatatlan kárt tesznek az olyan tanitók, kik eleget vélnek tenni kötelességöknek, ha régi módszer szerint nehány vocabulamot betanittatnak, ezeknek száma azonban örvendetes módon csökken évről-évre, mert a lelépett tanitók helyébe szakképzett egyének választatnak, másrészt pedig a hiányos képzettséggel birók a magyar nyelvi póttanfolyamok látogatására utasittatnak.

A tanköteleseket szokott módon összeirták a tanévet megelőző két hónapban s e tekintetben csakis a rozsnyói járásból érkeztek be későn az összeirások, mivel a kimutatások több helyen nem látszottak egyenlőknek a tankötelesek tényleges számával, felülvizsgálás rendeltetett el. — Az iskolába járás s illetve a tankötelezettség végrehajtó közegeinek ellenőrzését gyakorolja kir. tanfelügyelőnk az által, hogy a mulasztásoknál két hetenkint a községi előljáróságoknak benyujtott kimutatások végrehajtás utján hozzá beküldetnek.

Fegyelmi eljárás meginditásának szüksége nem fordult elő. Tanitói fizetés behajtása tárgyában két kérvény érkezett be, s méltányosan is intéztetett el.

Tiltott tankönyvet vagy taneszközt közegeink nem találtak.

Egyébként a megye tanügyi állapotát kitüntető statisztikai táblázat kiegésziti jelentésünket.

Gr. Zichy Jenő Rimaszombatban.

Folyó hó 4-én érkezett városunkba gr. Zichy Jenő, Jágócsy Péterfy miniszteri biztos kiséretében. — Már jövetelének hire szokatlan izgatottságba hozta s lázas tevékenységre lelkesitette városunk minden rendü és rangu lakosát, mert a czél, melyet ő képvisel s a melynek eléréséért küzd és fárad, szivén fekszik minden müvelt magyar embernek. S valljuk meg őszintén s minden dicsekvés nélkül — érdemeihez mérten fogadta Rimaszombat a magyar iparnak e felkent apostolát.

A legelső vasuti állomás megyénk területén Feled, hol egy diszes közönség várta a vonat megérkeztét, mely Farkas Ábrahám Bornemissza László, Török Bálint, Groó Vilmos, id. Badinyi Gyula s a rimaszombati ipartársulatok elnökeiből és számos notabilitásokból állott, a mely küldöttségnek érzelmeit Groó Vilmos tolmácsolta.

Déli 12 órakor ért a menet városunkba, melynek közés magán épületein zászlók lobogtak, s melynek fő-utczáján diszes diadalkapu volt emelve, ékesitvén azt a megye, város és a Zichy család czimerei.

Itt várta a város előkelősége, élén a derék polgármesterrel, Szabó Györgygyel, ki e városnak érzelmeit, az ipar terén eddig tett áldozatait ecsetelve, főleg pedig széles körben ismeretes vendégszeretetére hivatkozva, a város minden rendü és rangu polgárának örömét fejezte ki a felett, hogy magas látogatásával városunkat is szerencséltette, mi biztos kezességet nyujt arra nézve, hogy az iparos oktatás uj lendületet nyerend.

Az üdvözlő beszédre nyájasan válaszolt a gróf, melynek elhangzása után lassu léptekkel megindult a menet a piacz felé, hol az iparos társulatok tagjai zászlóik alá sorakozva állottak, kik a megérkezőket hangos „éljen“ kiáltásokkal üdvözölték.

A megyeház lépesőjén Bíró Margit, a női kézimunkák tanitónője üdvözölte s diszes virág-csokrot nyujtott át tisztelete jeléül, majd megyénk két legelső tisztviselője Fáy Gusztáv főispán és Szontagh Bertalan alispán üdvözölték.

A kölcsönös bemutatások után Szontagh Bertalan alispán vendégszerető lakába vonult az előkelő társaság, hol dusan teritett asztal várt a meghivottakra.

Ebéd után a közös-iskola tanszereit, melyek az iparosok oktatásánál is használtatnak, — tekintették meg; megvizsgálták az iparos növendékeket, ottan az előadott tantárgyakból kérdést intézve az egyes növendékekhez. — Ugy a kapott feleletek, mint különösen a rajzolásban tett előmenetel teljes megelégedésüket vivta ki. Ezután a női kézimunka tanmühelyt látogatták meg, melynek megtekintése után a kaszárnyába, az előre kitüzött értekezletre sietett a közönség.

Az értekezleti terem zsufolásig megtelt az ügy iránt érdeklődőkkel. Ez értekezlet bizonyitja, hogy ugy is nagyobbrészt iparos megyénknek intelligenciája az ipar emelését czélzó eszmék megvalósitása iránt melegen érdeklődik. Mert bár csakis az iparosok voltak meghiva, mindazáltal ott láttuk városunk és vidékének notabilitásait kivétel nélkül, továbbá a közigazgatási és törvénykezési tisztviselőinket egytől-egyig. Az értekezlet megnyitása előtt Szabó György által a jelenlévő közönségnek bemutatott gróf foglalta el az elnöki széket és felhivta a tanfelügyelőt az iparos oktatás jelen állásának megismertetésére. — Groó Vilmos tanfelügyelő előadta, hogy mielőtt az iparoktatásról szóló törvény életbe lépett volna, már Rimaszombat városa tőle telhetőleg gondoskodott az iparos tanoncok képeztetéséről, a mennyiben már 1877-ben az ismétlő iskola helyett az esti iparoktatást léptette életbe, s a mennyiben az erről szóló memorandumot Törköly József községi és ipariskolai igazgató alkészitette, felhivta őt annak felolvasására. A gonddal készült memorandumban, melyet egész terjedelmében közlendünk, — eleven szinekkel van festve a küzdelem, mely egyrészről az anyagi alap hiánya, másrészről pedig egyes iparosok ellenszenve folytán állt elő, minek folytán több izben végenyészet fenyegette ez üdvös intézményt. De e küzdelemben, dicséretére legyen mondva e város előljáróinak, mindig ez üdvös intézmény diadalmaskodott a szegénység és közöny felett, ugy, hogy most már 120—130 növendék részesül hetenkint 8 órai oktatásban. Azonban sem a város áldozatkészsége, sem pedig egyes tanügybarátok buzgalma nem volt képes annyira vinni a dolgot, hogy — az előkészitő osztályt nem számitva, — a tanfolyamot három évire ki lehetett volna egésziteni. Mert bár segélyeztetik a nemes város és a miskolczi kereskedelmi és iparkamarától s bár Rimaszombat városa ez iskola fentartására tetemes áldozatokat hoz a rendes segélyen kivül is, mégis 4—500 forint volna szükséges, hogy a III-ik osztály is felállitható lenne, mi csak akkor valósulhatna meg, ha a fenti összeget évi rendes segélyképen, a ministerium kiutalványozná. A gróf örömmel vette tudomásul az előterjesztetteket s különösen Szontagh Bertalan alispán meleg felszóllalása folytán, ki konstatálta azt, hogy a város, szemben a megyei közérdekekkel, melyeknek megoldása a városra vár, többet nem tehet az iparosok oktatására, mint eddig tett, az országos bizottság a kérelem teljesitését jogosultnak itélte, s megigérte, hogy annak megvalósitását támogatandja, annyival inkább, mert „még egyetlen városban sem találta azt fel, hogy az iparos tanulók oktatásáról oly mérvben is gondoskodva volna, mint épen Rimaszombatban.“

Az értekezlet után szétoszlottunk, hogy este ismét találkozzunk a banketten. — Több mint 200 minden rangu és rendü polgár vett ebben részt, mig a nagyobb rész, — mivel hely számára már nem jutott, — kénytelen volt távol maradni.

Először ifj. Süteő István, majd Szabó György polgármester emelt poharat gr. Zichyre. E szónok a Scheffieldi nagy ipariskola megalapitójának Sir Josiás Massion tetteiből s az általa kitüzött czél megvalósitására irányzott törekvéseiből, valamint az iskola szervezetéből kiindulva, Zichy Jenő grófot, mint a magyar ipar felkent apostolát mutatta be s élteté. — Utána az ünnepelt emelt poharat mondván: A szabadság, mely felé törekszünk, nem szorult többé fegyverre, de igenis kitartó, szorgalmas és munkás kezekre, melyek kizárólagosan szerezhetik azt meg számunkra. — Magyarország hatalmas tényező keleten, s az alkotmányos önállóság mellett szüksége van anyagi jólétre, mit csak akkor érend el, ha iparának tökélyesbülése folytán, a távol keletnek is tárházává válandand, — s azt könnyü leend elérni, ha az általunk termelt nyers anyag a haza határain belől dolgoztatik fel s igy nem leend Magyarország kénytelen százszorozva kiadni azt a külföldnek, mit a termelt nyers anyagért bekap. Hogy pedig az erre szükséges tőke megszereztessék: kitartás és jóakarat mellett a szellemi és anyagi erők egyesitése szükséges, mit nem érhetünk el pillanatnyi felhevülés által, hanem tegyünk egy szent fogadást, mely fogadás kezességül fog szolgálni arra nézve, hogy hazánk jólétére az ipar kimüvelése által fogunk törekedni.

Magyarország ugyis olyan mintegy család, melynek jóléte az egyes tagok öntudatos gazdálkodási rendszerétől függ. S ha Angolországban 50 család között csak egyetlen egy akad, mely többet ad ki mint bevesz; ha 50 között alig van egy, mely nem szerez, mért ne lehetne ez a gazdag Magyarországon is igy, hol fájdalom épen megforditva áll még most a viszony. — E visszás viszonyoknak megváltoztatása s az ekként megszüntetendő elszegényedés megakadályozása pedig el leend érve, ha az eddigi iránnyal szakitani önök képesek leendenek; csak igy válik e város és megye a magyar nemzetnek, e nagy családnak életrevaló részévé, ha okszerüen gazdálkodni egyenként és egyetemesen tudnak és akarnak. Ha ez megvalósul, ha betölti lelkiismeretesen kiki azon helyet, hová végzete állitotta, akkor Magyarország a müvelt országok között méltó helyet biztosit magának. Erre hivom én fel a város közönségét, különösen pedig iparosait, akkor a reánk virradandó második ezredév hajnala, hajnala leend hazánk jövő nagyságának, boldogságának és szabadságának! „Éljen a haza!“

Dörgő „éljen“ követte a szónok szavait, melyeket mi csak töredékesen mutatunk be, de a melyeknek hangjai még most is füleinkbe csengenek biztatva és tanitólag.

Kevés vártatva Jágócsy miniszteri biztos emelkedett fel s poharat ragadva örömmel constatálta azt, hogy azon mag, melyet e megye területén ez előtt hét évvel elhintett, hogy t. i. az ipart és gazdászati viszonyainkat rendezni kell — nem hullott kősziklára, azután igy folytatja: Gömörmegye Magyarország kicsinyben, mert gazdászati s más viszonyai hü képét adják a hazai viszonyainknak. Egyben igen sok törvényhatóságnál szerencsésebb, s ez az, hogy jó anyagi állásban levő középosztálya van; de egyrésze: az iparos osztály az beteg, mert az 1872. VIII. t. cz. szerencsétlen alkotása s a tájékozatlanság az uj viszonyokkal szemben, sok ferdeségnek lett szülő anyjává. Azonban, hogy ez rövid idő alatt máskép leend, hogy az iparos osztály vagyoni jólét és szellemi tökély dolgában Gömörben mindinkább előbb menend, biztositást nyujt szónoknak azon férfiak tapintatos eljárása és ügybuzgalma, kik a megyei ügyeket vezetik, s a kiknek multja kezesség arra, hogy az itt elhintett magvak nemcsak termékeny talajra találandanak, de nem sokára bő gyümölcsöt is termendenek, mert bennök él a nemzeti becsületérzet, sőt ezt terjesztik és ápolják. E vezér férfiak egyik kiválóbb alakjáért, Fáy Gusztáv főispánért ürit poharat.

Majd Törköly József ipariskolai igazgató a város összes iparosainak s az ipariskola felügyelő bizottságának nevében emelt poharat; mondván: A legnagyobb magyarnak biztató jóslata „Magyarország nem volt, de lesz“, — régen elhangzott már; mégis annak egyes varázshangjai izzó parázsként hevitik sziveinket s fel-felráznak bennünket közönyös tétlenségünkből, — s különösen ma ezerszeresen viszhangoztatják szivünk rezgő hurjai ama dicső szózat édes és megnyugtató hangjait; mivel ugy érezünk, hogy mindinkább és inkább megszilárdul bennünk a jóslat teljesülése iránti tántorithatlan erős hit.

Még régebben elhangzott a prófétának ajkán ama jövendölés, hogy a „kor viselős, születni fognak nagyszerü napok“, de születni fog az is, ki e napokat nemzete javára nemzete érdekében emlékezetesekké teendi.

E nagy férfiu itt van közöttünk, hallottuk ajkairól a buzditásnak igéit s eljöttünk mi ide, „hogy nékie tisztességet tegyünk“. — Szegénységünk érzetében mit adnánk mást neki, mint bizalmunkat személye iránt, ragaszkodásunkat és szeretetünket az eszme iránt, melyet hirdet, s azon igéretünket, hogy bennünk mindenkor szorgalmas és kitartó napszámosokra fog találni.

Most pedig határtalan örömünk mámorában egyhangulag tör ki sziveinkből azon óhajtás, hogy Isten magyarhazánknak, iparügyünknek felvirágoztatására ő méltóságát sokáig éltesse! (Eljenzés.)

Poharamat emelem másod sorban másik kedves vendégünk a miniszteri biztos urért, kinek neve előttünk, mint az ekevas, azért oly fényes, mivel nagy munkában használtatik. Kivánjuk neki is, hogy e munka teljesitéséhez ajándékozza őt meg az ég állandó erővel és egészséggel s hosszu boldog élettel!

Ő utánna Jágócsy emelt poharat éltetvén Groó Vilmos tanfelügyelőt, — mint az iparügy buzgó előmozditóját.

Bornemisza László az iparosokért emelt poharat s beszédje rövid vázlatban ez: Megdönthetetlen tény, hogy a csatákat hadvezérek tervezik, — de a győzelmet a közkatonák vivják ki. — Hazai iparunk fejlesztése és felvirágoztatására irányult hazafias mozgalom fővezéreért és törzstisztjeiért mondattak itt már — elévülhetetlen érdemeiket oly méltán megillető — áldomások: engedjék meg uraim! hogy én a közkatonákról emlékezzem meg, kikre a létérti küzdelemben a közvetlen cselekvés nehéz munkája vár.

Hazánk iparos osztályának, különösen pedig megyénk és Rimaszombat város iparosainak jóllétére emelem poharamat, s őszinte szivből kivánom, hogy erős akarattal, kitartó munkássággal s szeretett hazánk iránti tántorithatlan hüséggel igyekezzenek a nemes czél sikerét biztositani. — Őket Isten jólétben sokáig éltesse!

Baksay István emelkedett fel kevés idő mulva s körülbelöl ezeket mondá: Magyarország kiválóan termelő ország; de földjének kimerithetlen gazdagsága mellett is, koldusszegény volt pénzben századokon át, minek egyik főoka fejletlen ipara volt. Ha buzáért, gyapjuért s egyéb nyersanyagért beszivárgott egy-két frt; tizet, huszat csábitott maga köré, s csoportostul ment ki a külföldre idegen gyártmányokért s külföldi iparczikkekért. Nem győzte Szomolnok, nem győzte még Körmöczbánya sem, a bankót pedig nem Magyarországon csinálták.

Egyes hazafiak ez előtt 36—38 évvel az által akartak enyhiteni a bajon, hogy védegyleteket alakitottak; honi posztóba öltöztünk, eldobtuk a bécsi fényes kalapot; magyar kalapot viseltünk, a mi azért is olcsóbb volt, mert alacsonyabb volt, de e hazafias intézkedésnek, alig volt több eredménye, mint mikor az éhségtől kimerült embernek — erősitő orvosságot adnak be, a mi kis időre jót tesz, de a megélést nem biztositja.

Pedig Magyarországon az ipart, termékeny földmivelő gazdaközönséggel támogatjuk, ezt láttuk példázolva ma, mikor a magyar ipar fölélesztésének buzgó apostolát épen gazdasági egyletünk elnöke hozta be Rimaszombatba. — Gazdászat és ipar egymásra vannak utalva s egymásra szorulva, s bizonyos fokig emelik egymást; de azon fokon tul a nagyobb műgonddal készült czikkekhez, — követelőbb igények mellett, — nagyobb áldozatot is megbiró közönség kell. — Szóló magas vendégünkre nemcsak azért emel poharat, mert országszerte buzdit s lelkesit az ipar emelésére, s fejlesztéséhez tetemes áldozattal járul; nem csak azért, mert az iparczikkek számára kiállitásokat rendez, hogy azokat ismertesse, s azoknak piaczot teremtsen: de kiválóan azért, mert példája által oda hat, buzdit, hogy főuraink a nagyobb mértékkel biró iparczikkeket igénybe is vegyék, — megvegyék s megfizessék.

Farkas Ábrahám: Az ipar ünnepe van ma. Őszinte örömmel üdvözlöm én is, de mert elég fényes kifejezést nyert az, az előttem szólt szónokok mindannyia által, őszintén megvallom: nem akartam ezen indokolt diesharmoniába, — habár látszólag is, — más hangot bele vegyiteni, nehogy szavaim valamikép ugy magyaráztathassanak, mintha én azt nem teljes mérvben osztanám.

De felemlittetett egy t. szónok által, „hogy örömmel látta ma az ipar zászlóvivőjét épen a megye gazdasági elnöke által e városba behozva“, azért azon reményben hogy disharmoniát a fenkölt hangulatnál nem okozok: most már indokoltnak tartaom, hogy saját álláspontomat ez alkalommal jelezzem. Ugyanis hitem és meggyőződésem nekem is az, hogy Magyarország fennállhatása, boldogulhatásának egyik főfactora bizonynyal az „ipar emelkedése“; de viszont meggyőződésem és hitem az is, miszerint ez csak akkor és ugy virágozhat, ha véle együtt a másik főfactor, annak ikertestvére, vagy mondjuk édes anyja a „földmivelés“ virágzik.

Emelem tehát poharamat gr. Zichy Jenőre, mint olyanra, — ki midőn az ipar zászlóját lengen lobogtatja, egyszersmind hitem szerint, azon összekötő kapocs lészen, mely az ipar emelését, a földmivelés felvirágozásával összekötni hivatva van!

Gr. Zichy Jenő: Keresve sem lehetett volna jobb utitársat keresni, hogy engemet Rimaszombatba szállitson, mint épen az előttem szóló, kit ugy ismerek én is, és ugy ismernek igen széles körben, mint vezérét azoknak, kik a mezei gazdászat terén lankadatlan buzgalommal működnek. Midőn én ezen térre léptem, melyen most működöm, előszeretettel munkálkodtam a gazdászat terén is: de itt ugy tapasztaltam; hogy mig a gazdászatnak, különösen a földmüvelésnek voltak gondozói, addig a vagyonosság másik tényezője az ipar teljesen parlagon hevert s igy egyik a másikat nemes törekvésében nem támogathatta. — Buzánk, lenünk, kenderünk, gyapjunk mind a külföldön dolgoztatott fel s mig a kivitt len és kenderért körülbelöl 600000 frtot kapunk, addig többet adunk czérnáért a külföldnek 18 milliónál: gyapjuért bejön az országba 28 millió, mig posztóért körülbelül 100 milliót adunk ki évenként. — Az egészséges államháztartásnak egyik válla a földmivelés, másik az ipar; ha az egyik gyenge: félrehajlik a másik is, ez elhajlást a közös haza érzi meg. — Ezt mutattuk meg a székesfehérvári kiállitás alkalmával, ezt hangoztattuk az ezen ügyben tartott congressuson, erről világositottuk fel a gazdaköröket. S mig a földmivelés ahoz értő kezek közé került, nekem, ki figyelemmel kisértem a gazdáknak mozgalmait, azon elvből indulva ki, hogy „a ki sokat markol keveset szorit“, de mert tartottam attól, hogy a parlagon heverő ipar oly kezekbe kerülhet, melyek a reájok várakozó feladatot megoldani nem képesek, szivvel lélekkel ezen térre léptem, hanem azért gazda is vagyok, mert az ipart és gazdászatot egymástól elválasztani nem szabad, de nem is lehet.

Hogy ezt értik és tudják Gömörmegyében, hogy e kettőnek párhuzamos fejlesztése a megye és város közönségének legszentebb czélja: azt bizonyitja a mai nap, de bizonyitják azon áldozatok, melyeket e város évek óta az iparos oktatás érdekében hozott. Hallottunk itt igen szép igéretet arra, hogy engemet e téren szivvel lélekkel követni fognak, mely igéretet váltó gyanánt viszek magammal, mely, hogy be is leend váltva szentül hiszem, mert a tett igéret, nem lehet puszta igéret ott, hol ilyen tanerők munkálkodnak. E tanerőkért emelem poharam s kivánom, hogy a tanári kar éljen!

Jágócsy: Olvasván a művelt népek ipartörténetét, ugy találja, hogy a nők a fejlettebb iparral biró országokban producensek, mig nálunk consumensek; pedig szóló oly nagy fontosságot tulajdonit a nőknek manapság, hogy azok tisztességes keresetben versenyezhetnek a férfiakkal; hogy pedig gyüjteni is tudnak, bizonyitják a nőegyletek által összegyüjtött alaptőkék, melyek valódi hivatásukat akkor fogják teljesiteni, ha nemcsak alamizsnát adnak az árvák kezébe, de ezeket kinevelik ugy, hogy később megélhessenek. — Ezért a fősulyt erre kell fektetniök. Szóló hiszi, hogy szavait Gömörmegye hölgyei megértik s ez okból a megyei hölgyekért emeli poharát, kik nemcsak megtakaritani, de tisztességes munkával keresni tudnak és akarnak is.

Ime ezek a toasztok hangzottak el az estélyen. — Szerettük volna szóról-szóra visszaadni mindeniket, de gyorsirók nem lévén, kénytelenek vagyunk hiányosan adni azokat, de igy is mutatják a czélt, mely előttünk lebeg, a szilárd elhatározást, mely keblünkben él; s a jó akaratot, mellyel ez ügy iránt viseltetünk.

Csaknem elérkezett már az éjfél, midőn magas vendégeink elbucsuztak a társaságtól, mely nehány résztvevő hijával, reggeli négy óráig mulatott együtt. — Az estélyt a felhangzott pohárköszöntések mellett szakadatlan jókedv és Rácz Jani zenekarának müvészileg előadott zenéje füszerezett.

Másnap reggel indult gr. Zichy körünkből Nyiregyházára, bár mi szerettük volna, ha megyénk többi városait különösen Rozsnyót és Dobsinát, — mely két város szintén sokat áldoz iparának előmozditására, ez alkalommal szerencséltette volna látogatásával, de erre most nem volt idő, hanem igéretét birjuk, hogy rövid idő alatt meglátogatandja ismét Gömört s felkeresi az emlitett városokat is.

Hozza Isten minél előbb!

Meghivó.

A „Gömörmegyei gazdasági egylet“ folyó év márczius hava 17-én déli 12 órakor Rozsnyó városában tartja rendkivüli közgyülését, melyre ugy a tisztelt egyleti tagokat, mint az ügyünk iránt érdeklődőket, van szerencsém meghivni.

Kelt Dulházán, 1883. márczius 9.

Farkas Ábrahám,
mint a Gazd. egylet elnöke.

U. i. Ezen meghivással kapcsolatban bátor vagyok még felkérni mindazokat, kiknek ezen alkalomkor Pelsüczön keresztül kell utazniok, miszerint folyó hó 17-én reggeli 9 órakor Pelsüczön sziveskedjenek megállapodni, hogy onnan 9½ órakor Rozsnyóra együttesen történhessék az indulás.

A fentebbi.

Hirek és vegyesek.

Ügyész választás. Rimaszombat város képviselőtestülete folyó hó 7-én tartott gyülésében az elhunyt Lőrinczy Endre városi ügyész helyére Institorisz Endre ügyvéd választatott meg 29 szavazattal ifj. Süteő István ellenében, kire 15 szavazat esett.

Tanitó-választás. Timár István rimaszombati róm. kath. segéd kántor-tanitót a népes és virágzó Krasznahorkavárallyai egyház választotta meg rendes kántor-tanitóvá. A megválasztottban az egyház ügybuzgó és szakavatott tanitóra tett szert s igy kölcsönösen gratulálhatunk a választáshoz.

Hymen. Bolkay Pál jeles müasztalos, — ki teljes kiképeztetését Párisban nyerte, — hova a miniszterium küldte ki, — e napokban váltott jegyet Burszky Etelka kisasszonynyal, Burszky Sámuel helybeli polgár kedves leányával. Áldás kisérje frigyüket!

Az 1876. évi XV. t. cz. 19. §-a rendelkezésének megfelelőleg, az adókivető bizottságok tagjaiul a folyó 1883-ik évre következők választattak: — A rimaszombati bizottsághoz a kereseti és kamatadó kivetéséhez rendes tagokul Okolicsányi Gáspár és Samarjay János; póttagokul Bernáth Gyula és Hámos Zoltán; a bányaadó kivetéséhez Pongrácz Ernő és Kubinyi Manó rendes, Bernáth Gyula és Hámos Zoltán póttagokul. — A rozsnyói bizottsághoz a kereseti és kamatadó kivetéséhez rendes tagokul: Matolay Bertalan és Kőváry Ödön, póttagokul Fridrich Vilmos és Kirinyi Aurél. A bányaadó kivetéséhez Szontagh József és Hódinka Mihály urad. ügyész rendes, Sárkány Kálmán és Gömöry Gusztáv póttagokul. — A tornallyai bizottsághoz a kereseti és kamatadó kivetéséhez rendes tagokul Dancs Lászlóés Szentiványi Géza; póttagokul Lukács Béla és Moesz Miksa. — A nagyrőczei bizottsághoz a kereseti és kamatadók kivetéséhez rendes tagul Mihalik Dezső és Madarász József; póttagokul Horváth József és Prekopa Károly, ugyanoda a bányaadó kivetéséhez Petrovics Miklós és Latinák Frigyes rendes, Fischer Károly és Szontagh Andor póttagokul.

Adakozások a hazatérni akaró „Csángók“ javára. Alig hangzott el e várva-várt hir, hogy bukovinai testvéreink egy része vissza akar térni az édes hazába, honnan egykor elődeik igéret s egy jobb jövő reményében kivándoroltak: országszerte megindultak a gyüjtések a szükséges 20000 frt összeszedésére. — Ily hazafias mozgalommal szemben Rimaszombat sem maradhatott tétlen s a Farkas Ábrahám által megnyitott aláirási iven csakhamar 106 frtot irtak alá. Ez összeghez járultak: Rimaszombat városa 10 frt, Rimaszombat és vidéke nőegylete 10 frt, Farkas Ábrahám 5 frt, Szontagh Bertalan 5 frt, Brones István 5 frt, Samarjay János 5 frt, Rimaszombati takarékpénztár 5 frt, Hámos Aladár 2 frt, Molnár József 2 frt, Baksay József, Bornemisza László, Madarassy Dezső, ifj. Hegyessy Sándor, dr. Szabó Samu, Molnár Lajos, Dávid Nándor, Konyha Géza, Stolcz Márton Kalocsay Gyula, Zachar Gusztáv, dr. Marikovszky Gusztáv, Abonyi Pál, Török János, Terhes Pál, Pongrácz Pál, Dapsy Viktor, Marton Rudolf, Baksay István, Lengyel György, Hennyei Kálmán, dr. Lichtschein Adolf, Medveczky Sándor, Bernáth Gyula, Hudoba Sámuel, Szontagh Károly, Engel A., Dapsy József, Kovács Zsigmond, Beliczky Viktor, Szentpétery Béla, Simko Nándor, Lengyel Samu, Stech Kálmán, Rásky Bertalan, Nagy Béla, Bresztovszky Ede, Szabó Károly, Plachy Ferencz, Hámos Zoltán, id. Badinyi Gyula, Lengyel Andor, Kubinyi Aladár, Ladányi József, Benyo Lajos, Kaffka Károly, Benyo Béla, Zsembery Adolf, Beliczay László, Szépfaky Lajos, Szojka János, Horváth János, Tóth József, (pénztárnok) Benkert György, Káposztás József, Löcherer Tamás (járásbiró) 1—1 frttal, Szakall Vincze és Glauf Pál 50—50 krral.

Városunk képviselő-testülete folyó hó 7-én tartott közgyülésében behatóan tanácskozott a városnak szépitéséről s a szükséges átalakitásról. Erre vonatkozólag egy tekintélyes bizottság küldetett ki még april hóban, mely munkálatát beterjesztette. E bizottság konstatálta, hogy a piacz valamint a temető és cserencsényi utczák, az első a vasut állomásig, a második a „Széchényi kertig“ járdával látandók el még ez év folyama alatt; a még ki nem burkolt utczák kövezése a már megállapitott sorrendben folytattassék; a Széchényi kertben egy nyári tánez- és étkező-helyiség, mely szini előadásokra is alkalmas leend, állittassék; az itt levő két faépület leromboltatván, helyébe tisztességes lakás épittessék a fürdő-bérlő számára, hogy a fürdőt a „Zöldfa“ vendéglő nélkül is bérbe lehessen adni, minthogy továbbá a bérleti szerződés lejárta előtt a „Három Rózsa“ vendéglő átalakitását foganatositani nem lehet, a „Huszár“ vendéglő épitendő ki, hogy a megyei bizottsági tagok kényelmes szállást találhassanak. E bizottsági munkálatot a közgyülés elfogadta s igy hisszük, hogy városunk átalakulása mielőbb kezdetét veendi.

Márczius 15-ét Simoniban is fényesen fogják megünnepelni. Az egész választó-kerület minden egyes községe képviselve leend s igy ez ünnepély méltó lesz ugy fénye, mint népességére nézve a megelőzött években tartott hazafias ünnepélyekhez. Ugyanitt a „Csángók“ javára gyüjtés van folyamatban s már eddig is szép eredménynyel.

Valahára. Hosszu vájudás és nehány buzgó férfiunak ernyedetlen kitartása és buzgalma folytán, kiknek élén Szontagh Andor ur áll, a „Gömörmegyei méhészeti egyesület“ már a kora tavasszal szervezkedni fog. A végleges szervezkedéskor megyénket Grand Miklós, méhészeti vándor tanitó is meglátogatandja.

Jótékonyczélu bál Rozsnyón. Folyó hó 17-én a Rozsnyó és vidéke jótékony nőegylete saját pénzrára javára zártközü tánczvigalmat rendez, melyre városunk és vidékéről it többen elutaznak. A rendezőbizottság mindent elkövet, hogy e bál fény és rend tekintetében méltó társa legyen a megelőzött években tartottaknak.

A rimaszécsi izraelita ifjuság folyó 1883. év márczius hó 25-én a rimaszécsi vendéglő nagy termében jótékonyczélu tánczmulatságot rendez. Belépti dij 1 frt.

Megszurta vejét R. rimaszombati hentes veszekedés közben, de szerencsére az illető szivének irányzott kés a bordákon megcsuszott s igy végzetteljessé egyikre sem vált.

Szerencsés szerencsétlenség. A helybeli rabbi cselédje saját vigyázatlansága folytán az emeletet köritő erkélyről a kövezetre zuhant, de oly szerencsésen, hogy kissebb zuzódáson kivül semmi baja nem lett.

Erdő égések. A száraz falevelek és haraszt önkéntes vagy vigyázatlanságból történt fölgyujtása már igen sok kárt okozott különösen szeles és viharos időben. Igy folyó hó 7. és 8-ika közötti éjjel a bakóházi pusztához tartozó erdőségben okozott tetemes károkat a tüz, mig 9-én délután a darnyai erdő állott lángban, ugy, hogy lángja Rimaszombatba is belátszott, — a kár itt is tetemes.

Vasuti omnibus vonatok fognak közlekedni megyei vasutainkon. E vonat gyorsabb menetü leend a rendes vonatoknál s csak három személykocsit fog szállitani; második és főelőnye pedig az, hogy minden oly helység közelében megfog állani, hol a rendes vonatoknak megállási helyük nincs.

Csodabogár. Rimaszombat egyik főutczáján egy rézmüves lakik, ki ily felhivással figyelmezteti a járó-kelőket üzletére: „Itt! mindenféle otska réz meg wewődik, wagy bewáltódik“. — Ugyan hol tanult magyarul?

Ritka nagy csontdaganat. Dangel Pál orlajtöröki pásztornál körülbelül 2 év óta fejlődött ki a jobb felkar csontján. Hosszu kuruzslás, füstölés, párolás, babona növesztette gyarapitotta annyira, hogy a daganat körülbelül mintegy 25 klgrammot nyomhatott, végre is a szomszéd faluk bölcsei összeállottak és vállalkoztak az egész kar levágására. Szerencsére feleségének mégis eszébe jutott, hogy orvos is van a világon, a ki aztán a daganat eltávolitása végett a pásztort Budapestre küldte. A daganat miatt az egész kar operáltatott s mint ritkaság lefényképeztetett. Érdekes az egésznél az, hogy a roppant nagy mérvü daganat folytán az igen elsoványodott s kimerült egyénnél a mütét bódités nélkül történt s pásztoremberhez illő hősiességgel egy jajszó nélkül ment végbe. Mint értesülünk a beteg lázas ugyan, de életben maradásához van remény.

Butor vásárlóknak. A budapesti Steinbach Sándor féle hirdetését különös figyelmükbe ajánljuk.

A „Képes Családi Lapok“ 23-ik szánának tartalma: Mikor a rózsabimbó kinyilik; beszély (vége), irta Márkus József. — Nem hágy el engem; költemény, irta Hudorovics János. — Kettőtől szeretve; beszély, (vége követk.) irta Horváth Árpád. — Egy zsarnok vége; történeti elbeszélés; (vége követk.) irta Lilla Felix. — Szilveszteréji kaland: beszély. (vége követk.) közli Gámán József. Heti tárcza: (Tavaszodik!) irta Nanana. — Fontosabb földrajzi felfedezések; irta Cserjés Lszló. — A Nyiry bácsi Brankája; raj. (folyt. követk.) irta Gaal Gyula. — Képmagyarázat, — Mindenféle. — Kégeink: A montreáli (Canada) jégpalota. — Utczai világitás villannyal. — Szamojédok a berlini jég-pályán. Legénység fedélzetre! — Melléklet: a "titokzatos vendég„ czimü regény 129—144 oldala. — Mai számunkhoz van csatolva egy rendkivüli melléklet. — Előfizethetni Mehner Vilmosnál, Budapest, IV. ker. papnövelde utcza 8. sz. Egész évre 6 frt· fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

A „Rimaszombati Dalárda“ által folyó hó 19-én rendezendő dalestély programmja:

I. Rész.

Talpra magyar: **Petőfy Sándortól,** zenéjét szerzette ifj. **Sz. Nagy Károly;** zenekiséret mellett előadja a „Rimaszombati dalárda“.

Csatadal, **Petőfy**-től; zenére irta **Huber Károly** az országos dalszövetség karnagya; előadja a dalárda.

Felolvasás: **Hubay Miklós** urtól.

II. Rész.

„A vartyogi nagy dalnokverseny.“

Vartyogi uralkodó gróf	— — — —	Perecz Sámuel.
Bübájos neje	— — — — — —	A grófné.
Orditó Mihály, alföldi halászlegény	daluokok	Gasko János.
Kraxlhuber Tóbiás, presspurgi háziur		Miskolczy István.
Dimitriulu Mamaliga, román atyafi		Berger József.
Borovicska Jano, nyitrai földbirtokos		Timár István.
Salamucci Maccaroni, nápolyi lantos		Huszt Lajos.

Orszgnagyok. Versenybirák. Heroldok. Lovagok. Apródok. Ingyenesek. Egy kormester. Nép. Csőcselék és urak. — Szinhely: A hol szinre kerül.

Kezdete 8 órakor. — **Helyárak:** I. Rendü ülőhely 70 kr. — II. rendü ülőnely 50 kr. — Állóhely 40 kr. — Karzat 20 kr.

Jegyek előre válthatók **Baksay J.** ur kereskedésében s este a pénztárnál.

Hivatalos közlemények.

Árlejtési hirdetmény.

836. sz. — A rimaszombati kir. ügyészség felügyelete alatt álló rimaszombati és pelsőczi központi fogházakban 60 drb préselt bádogból készült czinezett ételhordó csésze és 60 drb bádog evőkanál szükségeltetvén, ezeknek beszerzése 1883. év marczius 19-ik napja d. e. 10 óráján a rimaszombati kir. ügyészség hivatali helyiségében tartandó ár-

lejtés utján fog eszközöltetni. Ezen árlejtési határnapra a vállalkozni kivánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy akkoron a szállitandó csészék és kanalak mintáját is bemutatni tartoznak. — Rimaszombatban, február 27. 1883.

Ján János, kir. ügyész.

Hirdetmény.

2334. sz. — Az 1876-ik ézi VI. t. cz. 5. §-a értelmében, ezzel közhirré tétetik: miszerint néh. Lőrinczy Endre elhalálozása folytán, a megyei közigazgatási bizottság üresedésbe jött bizottsági tagsági hely, a folyó évi márczius hó 20-ára Rimaszombat városába kitüzött rendes tavaszi közgyülésben választás utján fog betöltetni.

Kelt Rimaszombatban, 1883. évi márczius hó 9-én

Szontagh, alispán.

R.-Szombati kir. tszék elnökétől.

Pályázat.

178. sz. — A tornallyai kir. járásbiróságnál üresedésbe jött birósági végrehajtói állomásra a nagyméltóságu m. k. igazságügyminiszterium f. é. 480 sz. a. engedélyezése folytán pályázat nyittatik, felhivatnak a pályázni kivánók, hogy szabályszerüen felszerelt folyamodványukat f. évi marczius hó 20-áig ezen kir törvényszéki elnökségnél nyujtsák be, a későbben beérkezendő folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak. R.-Szombat, 1883. február 16.

Marton, kir. tszéki elnök.

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Nyilt tér.*)

Kirner József

füszer- és vegyeskereskedésében

Losonczon,

egy jó házból levő 14—16 éves ifju

tanonczul

azonnal felvétetik.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Eladó hintó.

Egy félfedelü, két üléses, jó karban levő **Kölber**-féle hintó — hozzátartozó magazin és kerekkötővel — eladó. Hol? megmondja a kiadó-hivatal. 2—6

Árlejtési hirdetés.

A Szirk-Turcsoki közbirtokosság részéről közhirré tétetik, hogy az ezen birtokosság tulajdonához tartozó Szirk és Turcsoki italmérési jog a f. 1883-ik év október 1-sö napjától hat egymásután következő évekre árverés utján bérbe adatik, felhivatnak tehát a bérleni kivánók, hogy a **folyó év márczius 14-én Jolsván** a „Korona" vendéglőben délelőtti 10 órakor megjelenjenek, a feltételek alábbirtnál Csetneken megtekinthetők.

Csetnek, 1883. február hó.

Czibur Lajos,
a Szirk-Turcsoki közbirtokosság igazgatója.

Hirdetés.

A losonczi ev. ref. egyház tulajdonát képező Losoncz város határában, a vasuti állomástól negyedórányi távolságra fekvő $361^{82}/_{100}$ hold illetve kaszás szántóföldből és rétből álló — épületekkel ellátott tagositott birtok, 1883. évi október 1-től, — egyszersmind zárt ajániatok elfogadása mellett — **f. év márczius 20-án d. e. 10 órakor** Losonczon, az egyház tanácstermében megtartandó árverelés utján haszonbérbe adatik.

Az árverésnél 1000 frt bánatpénz leteendő, — a zárt ajánlatok ezen bánatpénzzel ellátva, alólirott egyház-gondnokhoz czimezve, idejében beküldendők, az árverés után érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési, illetve bérlési feltételek Szentpétery István urnál, az egyház ügyészénél Losonczon megtekinthetők.

Kelt Losonczon, 1883. márczius 5.

Szijgyártó Sámuel,
a losonczi ev. ref. egyház gondnoka.

Hirdetés.

A gömörmegyei nèp és iparbankban f. 1883. év márcz. 2-tól kezdve, a kamatláb a legalább egy évre elhelyezett tőkék után $4^1/_2\%$-ban,

a rövidebb időre elhelyezett, de szabályszerü felmondáshoz kötött betétek után 4%-ban,

felmondáshoz nem kötött betétek után 3%-ban állapittatott meg.

A kamat-adót minden betét után az intézet fizeti, — beszámitás nélkül.

Szedett kamat: váltóknál $7^1/_2\%$
jelzálog kölcsönöknél 7%
törlesztési kölcsönöknél 7% kamat s 1% törlesztés, együtt 8%
marokzálogoknál 8%.

Rimaszombat, 1883. márcz. 1.

2—2 **Az igazgatóság.**

Használt gőzgépek vagy egész gőzcséplőkészletek vásároltatnak vagy esetleg ujakra becseréltetnek. — Ajánlatok intézendők:

HERCZ ZSIGMOND-hoz

MISKOLCZON. 4—6

Bérleti hirdetmény.

201 sz. — Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó **felsö malom f. évi márczius hó 17-ikének d. u. 3 óráján** a városháza tanácstermében nyilvános árverés utján f. évi april hó 24-ikétől számitandó 3 évre haszonbérbe fog adatni. Kikiáltási ár tiszta buzában 120 hectoliter, kétszeresben 60 hectoliter, készpénzben 10 frt. Bánatpénz 200 frt o. é. Az árverési feltételek hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Kelt Rimaszombat város rendezett tanácsának 1883. évi. márczius 2-án tartott üléséből. 2—2 **Szabó György**, polgármester.

Hirdetmény.

A rimaszombati takarékpénztár a betétek **10**% adóját **egészben** maga fizetendi; — ennek fejében:

1883. márczius 1-től fogva, további intézkedésig

az eddigi **5**% tőkék kamatát . . $4^1/_2\%$-ra
a **4**% tőkék kamatát . . . . $3^1/_2\%$-ra szállitja le, —
uj betéteket legfeljebb **4**% mellett fogad el, —
a **3**% tőkéket érintetlenül hagyja, — viszont a **váltókra** szóló kölcsönök kamatát is $7^1/_2\%$-ra szállitja le.

2—3 **Az igazgatóság.**

Árverési hirdetmény.

$^{201}/_{1882}$. sz. — Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a rimaszombati kir. járásbiróság $^{1996}/_{1881}$. számu végzése által **Dapsy Vilmos** végrehajtató javára **Pelle Gergely s társai** ellen 1239 frt 79 kr. tőke, s járulékai követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 2860 frtra becsült lábas jószágokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak. — Mely árverésnek az $^{1996}/_{1881}$. sz. kiküldést rendelő végzése folytán a hely szinén, vagyis alperesek péterfalvi lakásán leendő eszközlésére 1883-ik év márczius hó 27-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahoz a venni szándókozók ezennel oly megbizással hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881 évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak. — Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Rimaszombat, 1883-ik évi márczius hó 8. napján.

Draskovits, kir. birósági végrehajtó.

Asztalos- és kárpitos-butor.

Több száz szoba berendezésére legolcsóbb ár mellett mindenkor készletben kapható

STEINBACH SÁNDOR

cs. kir. kizárólag szabadalmazott kárpitos, diszitő és butorgyárosnál

BUDAPESTEN,

Ferencz József-tér 6. sz. a. „Európa" szálloda átellenében.

Kiházasitási és nagyobbmérvü berendezéseknél különös árleengedés.

Képes árjegyzék ingyen. 1—5

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje **Kassán,** eperjesi-ut 6. szám és Kassa mellett a **Csermelyvölgyben.**

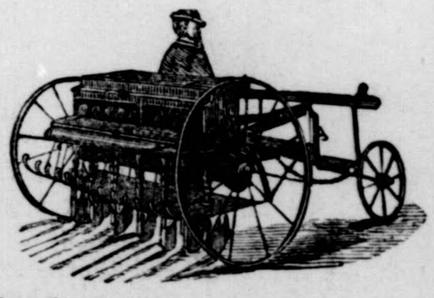

Ajánlja a t. gazdaközönségnek tavaszi idényre szükségeltető gépeket u. m. szilárdan szerkesztett, könnyü **sorvetőgépeket, szórva-vetőgépeket, ekéket s boronákat, hengereket, lókapákat** stb., továbbá **Baker** és **magtárrostákat;** mindennemü **szivattyukat, gőzgépeket, gőzkazánokat** stb.

Csermelyvölgyi gazdasági gépgyárunkban Kassa mellett **llandóan jelentékeny készletét tartjuk** gépgyártmányainknak.

Képes-jegyzék gazd. gépeinkről, valamint **árjegyzék** öntődénk készitményeiről, kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. 3—5

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós**. Rimaszombat, 1883. (Losonczi-utcza 24. szám.